

Guia d'aprenentatge
Diàleg interreligió i acció social
(3 ECTS)

Any acadèmic 2018-2019

Semestre: 1r Curs: 4t

Grau en Treball Social

Mòdul G: Espais professionals

Matèria: Diversitat, comunitat i cooperació al desenvolupament

Grau en Educació Social

Mòdul H: Espais professionals

Matèria: Diversitat, comunitat i cooperació al desenvolupament

Professor: Dr. Enric Benavent Vallès

1.- Presentació de la matèria o assignatura

Quan una persona està sent acompanyada per un professional de l'Educació social o del Treball social és clar que es troba en una situació de manca o de vulnerabilitat. Entre totes les necessitats que pot experimentar algú que es trobi en aquestes circumstàncies hi ha les que estan vinculades al sentit. Una persona que ha de viure al carrer, té necessitat d'una casa, té necessitats afectives i de seguretat, i també, té necessitat de trobar o donar sentit a la seva vida, a allò que li està passant. És molt important poder atendre els tres tipus de necessitat descrites per tal d'oferir un acompanyament complet a la persona.

Les necessitats espirituals són les que estan vinculades al sentit i a l'objectiu que cada persona posa a la seva vida. Al llarg de la història de la humanitat s'han desenvolupat diversos sistemes culturals per donar resposta a les necessitats de l'esperit. Les religions, les filosofies, les espiritualitats han fet aquesta tasca d'ajudar les persones a mirar el seu interior i a trobar el sentit de l'existència. La nostra societat occidental, ha desenvolupat un tipus de pensament molt racionalista, centrat en el "logos", en el que el pensament discursiu de vegades ha deixat poc espai a la introspecció a la mirada interior.

L'assignatura *Diàleg interreligió i acció social* vol oferir als futurs professionals un espai de reflexió sobre la dimensió espiritual de la persona i també de coneixement sobre les principals tradicions religioses i espirituals que estan configurant el món contemporani. Amb el recorregut per aquesta matèria l'estudiant està convidat a tenir una mirada oberta vers el concepte d'espiritualitat, entenent que és una dimensió de la persona i que la religiositat, en tot cas, és una de les maneres que els humans han desenvolupat per expressar aquesta dimensió d'interioritat.

2.- Competències a desenvolupar

- Identificar la dimensió espiritual de la persona en diferents contextos.
- Reconèixer la multiculturalitat a través de l'ús crític del relativisme cultural, en normes socials, polítiques, filosòfiques i religioses.
- Analitzar i avaluar els factors que determinen o possibiliten els processos d'inclusió social.
- Reconèixer la naturalesa de les diferències individuals identificant les variables que poden influir en l'aparició o manteniment de les desigualtats i la discriminació

3.- Continguts

1. La dimensió espiritual de la persona. Més enllà de les formes religioses.

- 1.1. Aproximació a l'espiritualitat.
- 1.2. Espiritualitat i religiositat.
- 1.3. Anhels espirituals *versus* necessitats emocionals o psicològiques.
- 1.4. La intel·ligència espiritual.

2. El fet religiós

- 2.1. Característiques del fet religiós.
- 2.2. Elements constitutius del fet religiós: Persona creient, elements sagrats, misteri.
- 2.3. Els ritus i la comunitat.

3. Les grans religions i conviccions

- 3.1. Panorama de les grans religions al món.
- 3.2. Mapa de les religions a Catalunya.
- 3.3. Budisme, cristianisme i islam.
- 3.4. Ateisme i laïcitat.
- 3.5. Minories religioses presents a Catalunya.

4. Intervenció socioeducativa i espiritualitat

- 4.1. L'hospitalitat com a deure i actitud espiritual
- 4.2. L'acció social en el marc de les tradicions religioses.

4.- Resultats de l'aprenentatge

Al final del procés l'estudiant mostrarà les següents evidències de les competències desenvolupades:

- S'aproximarà al concepte de dimensió espiritual de les persones.
- Sabrà evidenciar la diferència entre religiositat i espiritualitat.
- Aprenderà com es pot incloure la perspectiva espiritual en l'acompanyament a les persones.
- Sabrà explicar els conceptes clau que configuren les grans tradicions religioses de la nostra societat.
- Coneixerà la proposta d'espiritualitat que ofereixen les principals tradicions religioses del nostre entorn.

5.- Metodologia

5.1.- Activitats del professor:

- Presentar els temes de l'assignatura.
- Acompanyar els estudiants en la comprensió de textos i de material audiovisual sobre els temes claus de l'assignatura.
- Proposar articles i textos de lectura.
- Orientar els estudiants en el procés d'aprenentatge.

5.2.- Activitats dels estudiants:

- Participar activament de les classes.
- Llegir i reflexionar els textos que es proposin.
- Fer les activitats personals i en grup.
- Mostrar curiositat sobre els temes de l'assignatura.
- Aportar informacions relacionades amb el que es treballi a classe.

Treball a l'aula	25 h	1 ECTS
Treball tutoritzat	25 h	1 ECTS
Treball autònom	25 h	1 ECTS

6.- Sistema d'avaluació

6.1.- Activitats o instruments d'avaluació

L'assignatura té dues convocatòries, al gener i al juliol. La primera convocatòria es pot fer a partir d'avaluació continuada o final, i la segona només amb avaluació final.

6.1.1 Avaluació continuada

a) MODALITAT PRESENCIAL (per optar a aquesta modalitat cal haver assistit com a mínim a 10 de les 13 sessions de l'assignatura)

Dues activitats parcials d'avaluació corresponents a la matèria desenvolupada.

- Activitat d'avaluació 1: 50%.... 5 novembre
- Activitat d'avaluació 2: 50% ... 17 desembre

b) MODALITAT NO PRESENCIAL (per a alumnes que no garanteixin un mínim d'assistència de 10 sessions)

Dues activitats parcials d'avaluació corresponents a la matèria desenvolupada.

- Activitat d'avaluació 1: 20%.... 5 novembre
- Activitat d'avaluació 2: 20% ... 17 desembre
- Examen final en data oficial 60%

c) MODALITAT ADAPTADA (per a alumnes amb itinerari adaptat oficialment reconegut)

Dues activitats parcials d'avaluació corresponents a la matèria desenvolupada.

- Activitat d'avaluació 1: 20%.... 5 novembre
- Activitat d'avaluació 2: 20% ... 17 desembre
- Examen final en data oficial 60%

6.1.2 Avaluació final

PER A ALUMNES DE QUALESEVOL MODALITAT QUE OPTIN PER FER NOMÉS AVALUACIÓ FINAL

- Examen final de síntesi de l'assignatura, per fer individualment en les dates oficials d'examen

6.2.- Criteris d'avaluació

Les activitats d'avaluació estaran centrades en determinar si l'alumne coneix o reconeix els conceptes del temari de l'assignatura treballats a classe i a través de lectures, visites o experiències.

7.- Resum del procés formatiu per competències

Veure annex

8.-Vies de comunicació amb el docent

A més de l'atenció en els dos espais habituals de comunicació (aula i campus virtual) el professorat pot comunicar-se amb l'estudiant a través de tutories i del correu electrònic. Correu electrònic: ebenavent@peretarres.org

Horari d'atenció: Dilluns 11,30 a 12,30

9.- Bibliografia i recursos

Manual de l'assignatura

Benavent, E (2013). *Espiritualidad y educación social*. Barcelona: UOC

Benavent, E (ed.) (2014). Revista Educació social n, 56 *Espiritualidad y acción social*.

Benavent Vallès, E. (2015). La espiritualidad un lugar heterodoxo donde encontrar lo esencial de las personas. In G. Riberas & G. Rosa (Eds.), *Inteligencia profesional*. Barcelona.

Martínez Lozano, E. (2012). Una búsqueda espiritual creciente. *Revista Aragonesa de Teología*, (36), 7–22.

Bibliografia bàsica

Bentué, A. (2006). *Déu i déus: història de les recerques religioses de l'home*. Barcelona: Claret.

Bermejo, J. C. (2005). *Sufrimiento y exclusión desde la fe :espiritualidad y acompañamiento*. Maliaño: Sal terrae.

Carod-Rovira, J. L. (ed). (2015). *Les religions a Catalunya*. Lleida: Pagès editors.

Consell Assessor per a la Diversitat Religiosa (Catalunya). (2013). *La Diversitat religiosa en les societats obertes : criteris de discerniment*. Barcelona : Generalitat de Catalunya, Direcció General d'Afers Religiosos.

Consell Assessor per a la Diversitat Religiosa (Catalunya). (2015a). *Acollir el foraster : l'hospitalitat com a deure i actitud espiritual*. Barcelona : Generalitat de Catalunya, Direcció General d'Afers Religiosos.

Consell Assessor per a la Diversitat Religiosa (Catalunya). (2015b). *L'Aportació social de les tradicions religioses dins les societats obertes : les religions com a capital sociocultural*. Barcelona : Generalitat de Catalunya, Direcció General d'Afers Religiosos.

Bibliografia complementària

Belzunegui, A., Brunet, I. i Panadès, C. (2012) *L'Acció social de l'Església*. Tarragona: Arquebisbat de Tarragona.

Benavent Vallès, E. (2014). Espiritualidad: heterodoxia y punto de encuentro, un activo para la educación social. *Revista d'Educació Social*, 13-30.

Canda, E. R. i Leola, D. F. (2010). *Spiritual diversity in social work practice*. New York: Oxford University Press.

Carbonell, A. (comp) (2011). *En temps de precarietat al costat dels desfavorits*. Quaderns de Pastoral n. 224. Barcelona: Centre de Pastoral litúrgica.

Caritas Barcelona. *Càritas diocesana de Barcelona*. Recuperat el setembre/2012, a <http://www.caritasbcn.org/>

Consell evangèlic de Catalunya. *Diaconia catalana*. Recuperat el setembre/2012, a http://www.consellevangelic.cat/diaconia_catalana.htm

Corbí, M. (2001) *El camino interior*. Barcelona: Ediciones del Bronce

Cots, J., Lázaro, A., Puiggalí, A., Vilar, J. i Urmeneta, M. (2010). Manifest de Montserrat. Les necessitats no materials de la infància, fonament de la seva protecció. *Revista d'Educació Social*, (44), 126.

Crisp, B. R. (2008). Social work and spirituality in a secular society. *Journal of social work*, 8

Dalai Lama. (2000). *Una ètica per al nou mil·lenni*. Barcelona: Empúries.

Direcció General d'Afers Religiosos, (2014). Mapa religiós de Catalunya. Barcelona: Generalitat de Catalunya.

Estruch, J., Grieria i Llonch, M. d. M., Caixa Sabadell i Caixa d'Estalvis de Sabadell. (2007). *De la secularització al pluralisme, o, De quan la religió torna a estar de moda* (1a ed.). Sabadell: Obra Social, Caixa Sabadell.

Estruch, J. (2014). La Diversitat religiosa a Catalunya, (N.º 5: Juny 2014).

Font i Rodon, J. (2006). *Espiritualitat i salut mental: una aproximació psicològica*. Barcelona: Fundació Joan Maragall.

Fortuny, R. i Genovard Clar, J. J. (1997). *Els Coixos caminen: engrunes, per una cultura de la no-exclusió*. Barcelona: Claret.

Frankl, V. (1991). *El hombre en busca de sentido*. Barcelona: Ed. Herder.

Furness, S. i Gilligan, P. (2010). *Religion, belief and Social work*. Bristol: The policy press.

Grieria i Llonch, M. d. M., Urgell, F. i Fundació la Caixa. (2002). *Consumiendo religión :un análisis del consumo de productos con connotaciones espirituales entre la población juvenil*. Barcelona: Fundación La Caixa.

Grieria i Llonch, M. del M. (2011). Diversitat religiosa i món local i : una mirada a Europa. Diputació de Barcelona. Barcelona: Diputació de Barcelona.

Grieria i Llonch, M. del M., Clot-Garrell, A., & Puig-Ruiz, M. (2015). La pràctica del ioga als centres penitenciaris de Catalunya. Barcelona.

- HAL. (1990). *Sonrisas de Dios entre los marginados*. Madrid: Ed. San Pío X.
- Hodge, D. R. (2013). Implicit spiritual assessment: an alternative approach for assessing client spirituality. *Social Work*, 58(3), 223–230.
- Jackson, L. J. (2009). Exploring spirituality among youth in foster care. *Child and Family Social Work*, (15), 107–117.
- Justícia i Pau (2005). *L'assistència religiosa i la llibertat de culte en les presons de Catalunya*. Barcelona: Justícia i Pau.
- López, J. (2011) *Diversidad religiosa*. Madrid: PPC.
- Mathews, I. (2009). *Social work and spirituality*. Exeter: Learning matters Ltd..
- Oton, J. (2012). El reencantament postmodern. VIA. BOOK, Barcelona: Ed. Cruïlla.
- Ramió, A. (2009). *Necesidades espirituales de las personas en la última etapa de sus vidas*. Barcelona: PPC
- Rocha- Scarpetta, J. A. (2002) La santedat en l'Islam a: *Qüestions de Vida Cristiana* (208), 114-134
- Senreich, E. (2013). An inclusive definition of spirituality for Social Work education and practice. *Journal of Social Work Education*, (49), 548–563.
- Vanistendael, S. (2003).. *Resiliencia y espiritualidad*. Ginebra: Bice.
- Vidal Fernández, F. i Martínez Martínez, J. (2006). *Religión e integración social de los inmigrantes: la prueba del ángel*. València: s.n.
- Webislam. *Webislam*. Recuperat el setembre/2012, a www.webislam.com

ANNEX: QUADRE RESUM DEL PROCÉS FORMATIU PER COMPETÈNCIES

Competències	Activitats formatives	Resultats d'aprenentatge	Activitats d'avaluació
Identificar la dimensió espiritual de la persona en diferents contextos.	AF 1 Lectura d'article recomanat AF 2 Posada en comú a l'alum dels interrogants que suscita la lectura	R1 S'aproximarà al concepte de dimensió espiritual de les persones. R2 Sabrà evidenciar la diferència entre religiositat i espiritualitat.	Activitat 1
Reconèixer la multiculturalitat a través de l'ús crític del relativisme cultural, en normes socials, polítiques, filosòfiques i religioses.	AF 1 Lectura d'article recomanat AF 2 Activitat a l'aula sobre espiritualitat	R1 Aprenderà com es pot incloure la perspectiva espiritual en l'acompanyament a les persones. R2 Coneix, explica i utilitza adequadament els conceptes bàsics de l'assignatura.	Activitat 1
Analitzar i avaluar els factors que determinen o possibiliten els processos d'inclusió social.	AF 1 Lectures recomanades AF 2 Aplicació dels conceptes treballats en situacions observades de la realitat social	R1 Aprenderà com es pot incloure la perspectiva espiritual en l'acompanyament a les persones. R2 Coneix, explica i utilitza adequadament els conceptes bàsics de l'assignatura.	Activitat 2
Reconèixer la naturalesa de les diferències individuals identificant les variables que poden influir en l'aparició o manteniment de les desigualtats i la discriminació	AF 1 Lectures recomanades AF 2 Observació i reflexió sobre casos de persones en situació de vulnerabilitat social	R1 Sabrà explicar els conceptes clau que configuren les grans tradicions religioses de la nostra societat. R2 Coneixerà la proposta d'espiritualitat que ofereixen les principals tradicions religioses del nostre entorn.	Activitat 2